

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

Pars Quinta. Afferuntur, & dissolvuntur nonnulla dubia adversum ea, quae dicta sunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

MONITUM.

Ed ut finiam de varietate significationum R. S. observo, quod propter istam copiam contingat, ratione antecedentium, & nonnunquam subsequantium verborum, illam ad hanc, vel illam significationem restringi. Do exemplum hoc. Si jus dicit *Uctus secundum leges civiles*, non dicitur *judicare ex Ratione status*: nam si sic loqueremur, indicaremus, sententiam haud ferre secundum leges communes, vocantes novo nomine, & insolito, *judicium ab ipso latum*, & quod sic non *judicaret secundum communem legum viam*, quibus tenetur. Et propter hoc velamen, restringitur tum significatio ad *judicium è re, & utili, non ex justo latum*. Ex adverso si quis dicat, *bonam esse Rationem status, curare, ut iudices sententiam ferant secundum leges constitutas, & secundum earum æquitatem*, non credo repertum iri ullum sanæ mentis, qui id negaverit.

PARS QUINTA.

Afferuntur, & dissolvuntur nonnulla dubia adversum ea, quæ dicta sunt.

Pro Epilogo hujus introductionis, proderit dubium quoddam afferre magis urgens, adversum ea, quæ dicta sunt, idque remove: nam plurima alia per se evanescent, ex declaratione rerum dicendarum, prout de iis proposuimus. Dubium itaque est de significatione, attributa à me *Rationi status*, quod *Jus latinè significet*. Reprehendunt nonnulli (1.) hanc opinionem

(1.) Frid. Bonavent. lib. 1. c. 6.

nem, quando dicunt, è contrario significare latinum vocabulum, Ratio. Verba ita sonant: *sed cum dicimus Ratio status, non intelligimus, quod verbum hoc Ratio respondeat illi alteri Juris: sed secundum sensum vulgarem, ut hodie loquimur, verbo Rationis, quod desumptum est ex Græco λόγος.* Quibus verbis, ut & eodem loco, nullam addunt dictorum rationem: sed alibi videntur probare, quæ dixerunt, cum considerant, quod legum peritus, qui regi secundum leges, non dicitur unquam ab ullo sanæ mentis, quod gubernet secundum Rationem status, quando in usum transfert, id quod ipsæ leges constituerunt. Sed huic argumento paulo ante, sub finem præcedentis partis, responsum est.

Altera ratio deinde ex eorum dictis eruitur, estque hæc: si fuisset per vocabulum Ratio status significatum Jus, cum Jus se extendat etiam ad leges, etiam lex posset à Ratione status significari, id vero fieri haud posse, simpliciter pronunciant. Idemque probant: nam lex materiam habet, & objectum determinatum: Ratio status nec materiam, nec regulam habet determinatam. Estque hujus rei fundamentum hoc, quod illa adeo mutabilis est, ut quod hodiè probet, oporteat sæpius, mutata rerum conditione, cras improbare.

Ad id responderetur; si illis animus est demonstrare, Rationem status non se extendere ad leges, in eodem isto sensu, quod non omnis Ratio status lex esse possit, & nulla lex Ratio status, decipiuntur, & falsa dicunt, & argumentum allatum vim nullam habet illud probandi. Falsum est: nam quæram ex illis, an leges prætextuū, quas recenset Aristoteles, (1.) sint Rationes status an non: scilicet, in Oligarchia, ut non teneantur pauperes arma tractare, & iis se assuefacere, at omnino divites: & in Democratia ex aduerso, ut pauperibus, cum ad comitia veniunt, & causas judicandas, merces persolvatur, divites minime cogantur illis interesse. Si fatentur esse Rationem status, & alteram quidem paucorum, alteram regiminis popularis, jam fatebuntur, quod cupio. Si ne-

(1.) Polit. lib. 4 c. 13.

gant, adversum ibunt sensui vulgari, illique Aristotelis, qui cum appellat has, & similes leges, simulationes, & prætextus fraudulentos, non aliud quid intelliget, quam quod significabitur à Ratione status. Ita lex sancita à Tullo Hostilio, qua à Comitiiis Curiatis ad Centuriata transferebat electionem Magistratum, deliberationem de bello & pace, de approbatione & abrogatione legum, Ratio status erat nobilium, & divitum, ad infringendam multitudinis auctoritatem: quæ fraus in multitudinem efficta, (sed quæ fortè tum imperio fuit salutaris) notata est à Dionysio Halicarnassico: *Hoc institutum (inquit,) tanto potiores divitum partes efficiens, sefellit plebem, ut diximus, deceptamq; amovit à tractatione Republicæ. Omnes enim putabant se æquari, dum virum suffragia ferunt in sua quisque centuria, sed in hoc decipiebantur, quod non animadvertabant &c.* Sed ex adverso, quod electio Tribunorum plebis ex Comitiiis Curiatis transferretur ad Tributa, Ratio status fuit in commodum plebis, satis cognita, perspectaque à Volerone, qui eam ferebat, & Lætorio, qui obtinuit, ut perferretur: (1.) nec minus à Senatu, qui pro virili contra nitcbatur. Ita quidem, ut cum illi dicunt, nullum sanæ mentis affirmaturum, legem esse Rationem status; ego è contrario dico, non facile reperituri prudentem, qui non fateatur, quandam legem esse Rationem status. Ad probationem porro, quod lex habeat materiam, & regulam determinatam, non autem Ratio status, quodque sit ad eò mutabilis, ut quod hodiè jubeat, cras mutata rerum sorte, rejiciat: nego rationem Status non habere materiam, & regulam determinatam, quod videbimus postea, quod illi sit in qualibet significatione: & quod illa, mutatis rebus, se immutet. Idem etiam lex facit, minimum quantum ad mentem Legislatoris: cum mutatis rebus etiam pereat vis ejus, ideoq; in usum non deducenda sit. V. G. qui scutum abjiceret, morietur. Hæc lex in illo, qui scutum abjiceret, destitutus armis aliis, ad agendum præcipientem inimicum de muro urbis, quæ possit alias capi, non inveni-

10-

(1.) Tit. Liv. lib. 2. c. 56.

locum. Ideoq; leges plurimas patiuntur exceptiones, quæ ex æquitate sec. Aristotelem (2.) æstimandæ, & in usum traducendæ sunt. Ideoq; regulam habere, & pati exceptiones, commune est Rationi status cum legib⁹: at inter illa hoc intercedit discrimen, ut cum legum exceptio non dicatur lex, sed æquitas: ita ex adverso Rationis Status regulæ & exceptiones, Rationes status sunt, & ita vocantur. Itaq; argumentum non infert, quod Ratio status non possit esse lex, sed quod non semper sit lex, nam est etiam exceptio a legibus. Ne dicam, quod non omnis regula Rationis Status expressis verbis erit a lege imperata. Quod sufficiat dixisse ad dissolvendum argumentum: nam libro tertio porro audiamus, quomodo Ratio Status lex sit, & quomodo non sit, & quando, & quousq;. Jam cum differuerim de significationibus vocabuli Ratio Status, cumq; ostenderim primum, æquivocum esse, ulteriusq; posuerim divisionem operis in partes suas, quam subjungam quoq; minutius divisam, superest rem ordiri.

(2.) 5. Ethic. cap. 10.

